

SİVİL HAVACILIĞIN GÜVENLİĞİNE KARŞI KANUN DIŞI EYLEMLERİN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN SÖZLEŞME

(1971 MONTREAL SÖZLEŞMESİ)

(17.4.1975/1888 sK; Metin: BG: 29.11.1975),

Bu Sözleşmeye taraf olan devletler,
Sivil havacılığın güvenliğine karşı kanun dışı eylemlerin can ve mal emniyetini tehlikeye düşürdüğünü, hava servislerinin işletilmesini ciddi şekilde etkilediğini ve dünya uluslarının sivil havacılığın güvenliğine olan güvencesini sarstığını;

Bu gibi eylemlerin ciddi bir endişe konusu olduğuna;
Bu gibi eylemlerin önlenmesi amacıyla suçluların cezalandırılması için uygun tedbirlerin alınmasına ivedilikle gerek olduğunu, düşünerek aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

Madde 1 — 1, Herhangi bir şahıs, kanuna aykırı ve kasıtlı olarak;

- Uçuş halindeki bir uçakta bulunan bir şahsa karşı uçağın emniyetini tehlikeye düşürmesi muhtemel bir şiddet hareketinde bulunursa; veya,
- Servisteki bir uçağı tahrip eder veya böyle bir uçağı uçamayacak hale getirecek şekilde veya uçuş halinde eninim yetini tehlikeye düşürmesi muhtemel bir hasara uğratırsa; veya,
- Servisteki bir uçağı, bu uçağı tahrip' etmesi muhtemel olan veya onu uçamayacak hale getirecek veya uçuş halinde emniyetini tehlikeye düşürmesi muhtemel olacak şekilde hasara uğratabilecek bir cihaz veya maddeyi herhangi bir şekilde koyar veya koydurtursa; veya,

d) Hava seyrüsefer kolaylıklarını tahrip eder veya hasara uğratar veya bunların işletilmesine müdahale ederse ve bu fiillerden biri uçuş halindeki uçağın emniyetini tehlikeye düşürebilecek mahiyette ise; veya,

e) Yanlış olduğunu bildiği bilgiler vermek suretiyle uçuş halindeki bir uçağın emniyetini tehlikeye düşürürse, suç işlemiş olur.

2. Keza, bir şahıs :

- Bu maddenin l'inci paragrafında belirtilen suçlardan herhangi birini işlemeye teşebbüs ederse; veya,
- Bu suçlardan herhangi birini işleyen veya işlemeye teşebbüs eden şahsın suç ortağı ise, suç işlemiş olur.

Madde 2 — Bu Sözleşmenin amaçları bakımından :

- Bir uçak, bindirme ve yüklemeyi takiben bütün dış kapılarının kapatıldığı andan, indirme ve boşaltma için bu kapılardan herhangi birinin açıldığı ana kadar uçuş halinde kabul edilir; mecburi iniş halinde, yetkili makamlar, uçağın ve uçaktaki şahısların ve eşyanın sorumluluğunu yükleninceye kadar uçuş devam ediyor kabul edilecektir;
- Bir uçak, belirli bir uçuş için yer personeli veya mürettebat tarafından uçuş öncesi hazırlıklara başlanması ile inişten sonraki yirmi dört saat içerisinde serviste kabul edilir; her halde, serviste bulunduğu süre, bu maddenin (a) fıkrasında belirtilmiş olan, uçağın uçuş halinde bulunduğu tüm süreyi kapsayacaktır.

Madde 3 — Her Akit Devlet, l'inci maddede belirtilen suçları, ağır cezalarla cezalandırılacak suçlar haline getirmeyi taahhüt eder.

Madde 4 — 1. Bu Sözleşme askerî maksatlar ile, gümrük ve polis hizmetlerinde kullanılan uçaklara uygulanmayacaktır.

2. l'inci maddenin l'inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında öngörülen durumlarda; uçağın yurt içi veya uluslararası bir sefer yapmakta olmasına bakılmaksızın, bu Sözleşme ancak:

- a) Uçağın fiilî veya programlanmış iniş veya kalkış noktası, uçağın tescil edildiği Devletin ülkesi dışında ise; veya,
- b) Suç, uçağın tescil edildiği Devletten başka bir Devletin ülkesinde işlenmişse, uygulanacaktır.

3. Bu Sözleşme, bu maddenin 2'nci paragrafı hükümleri saklı kalmak şartıyla, l'inci maddenin l'inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında öngörülen durumlarda suçlu veya sanığın uçağın tescil edildiği Devletten başka bir Devletin ülkesinde bulunması halinde de uygulanacaktır.

4. 9'uncu maddede sözkonusu edilen Devletler bakımından ve l'inci maddenin l'inci paragrafının (a), (b), (c) ve (e) fıkralarında belirtilen durumlarda, bu maddenin 2'nci paragrafının (a) fıkrasında işaret edilen noktalar aynı Devlet ülkesi içinde bulunursa, bu Devletin 9'uncu maddede belirtilen Devletlerden biri olması halinde, suç o Devletten başka bir Devletin ülkesinde işlenmedikçe veya suçlu sanık o Devletten başka bir Devletin ülkesinde ele geçirilmedikçe, bu Sözleşme uygulanmayacaktır.

5. l'inci maddenin l'inci paragrafının (d) fıkrasında öngörülen durumlarda, bu Sözleşme, ancak hava seyrüseferinde kullanılıyorsa uygulanacaktır.

6. Bu maddenin 2, 3, 4 ve 5'inci paragraflarının hükümleri, l'inci maddenin 2'nci paragrafında öngörülen durumlarda da uygulanacaktır.

Madde 5 — Her Akit Devlet, suçlar üzerinde, aşağıdaki hallerde kendi yargı yetkisini tesis etmek için gereken tedbirleri alacaktır :

- a) Suç, o Devletin topraklarında işlendiğinde;
- b) Suç, o Devlette tescil edilmiş bir uçağa karşı veya uçağın içinde işlendiğinde;
- c) İçinde suçun işlendiği uçak, sanık hâlâ içinde iken kendi ülkesine indiğinde;
- d) Suç, esas işyeri veya, böyle bir işyeri olmadığı takdirde, devamlı ikametgâhı o Devletin ülkesinde bulunan bir kiracıya mürettebatsız alarak kiralanmış bir uçağa karşı veya uçağın içinde işlendiğinde.

2. Her Akit Devlet, aynı şekilde, sanık kendi ülkesinde bulunduğu ve onu bu maddenin l'inci paragrafında sözkonusu edilen Devletlerden herhangi birine 8'inci madde uyarınca iade etmediği takdirde l'inci maddenin l'inci paragrafının (a), (b) ve (c) bentlerinde ve o suçlarla ilgili olduğu ölçüde, l'inci maddenin 2'nci paragrafında belirtilen suçlar üzerinde kendi yargı yetkisini tesis etmek için gereken tedbirleri alacaktır. 3. Bu Sözleşme, millî hukuka göre kullanılan herhangi bir cezai yargı yetkisini bertaraf etmez.

Madde 6 — 1. Şartların kendisini yetkili kıldığına kani olduktan sonra, suçlunun veya sanığın ülkesinde bulunduğu herhangi bir Akit Devlet onu gözaltına alacak veya muhafazasını sağlayacak diğer tedbirleri alacaktır. Gözaltına alma ve diğer tedbirler o devletin hukuku uyarınca olacak, fakat ancak, ceza yargılaması veya iade işlemlerinin başlatılmasını mümkün kılmak için gerekli sûre boyunca devam edebilecektir.

2. Bu devlet, derhal olayın hazırlık soruşturmasını yapacaktır.

3. Bu maddenin l'inci paragrafı uyarınca gözaltına alınan bir şahsa, vatandaşı olduğu devletin en yakın yetkili temsilcisi ile derhal irtibat kurmasında yardımcı olunacaktır.

4. Bir Devlet, bu madde uyarınca, bir şahsı gözaltına alıca.

5. Maddenin l'inci paragrafında belirtilen devletlere, göz altına alınan şahsın vatandaşı olduğu devlete ve gerekli görüyorsa, diğer ilgili devletlere, şahsın gözaltına alındığını ve gözaltına alınmasını gerektiren şartları derhal bildirecektir. Bu maddenin 2'nci paragrafında öngörülen hazırlık soruşturmasını yapan Devlet, soruşturma sonuçlarını anılan devletlere derhal bildirecek ve yargı yetkisini kullanmak niyetinde olup olmadığını belirtecektir.

Madde 7 — Sanığın, ülkesinde yakalandığı Akit Devlet, eğer onu iade etmezse, herhangi bir istisna tanımadan ve suç kendi ülkesinde işlenmiş olsun veya olmasın, olayı ceza kovuşturması yapılması maksadiyle yetkili makamlarına intikal ettirmek zorunda olacaktır. Bu makamlar kararlarını, o devletin hukukuna göre ciddi nitelikteki herhangi bir adi suç için öngörülen usuller uyarınca vereceklerdir.

Madde 8 — 1. Bu suçlar, Akit Devletler arasında mevcut herhangi bir suçluların iadesi antlaşmasında iadeyi - gerektiren suçlar arasında yer almış addolunacaktır. Akit Devletler, aralarında akdolunacak suçluların iadesi konusundaki her antlaşmada, bu suçları, iadeyi gerektiren suçlar olarak dahil etmeyi taahhüt ederler.

2. Suçlunun iadesini bir antlaşmanın mevcut olması şartına bağlayan bir Akit Devlet, aralarında suçluların iadesi antlaşması bulunmayan diğer bir Akit Devletten, suçlunun iadesi için bir talep alırsa, bu suçlar bakımından, bu sözleşmeyi suçlunun iadesi için hukuki bir dayanak kabul edip etmemekte serbesttir. Suçlunun iadesi talepte bulunulan devletin hukukunda belirtilen diğer şartlara bağlı olacaktır.

3. Suçlunun iadesini bir antlaşmanın mevcut olması şartına bağlamayan Akit Devletler bu suçları, talepte bulunulan devletin hukukunda belirtilen şartlara bağlı olarak kendi aralarında iadeyi gerektiren suçlar olarak kabul edeceklerdir.

4. Akit Devletler arasında suçluların iadesi bakımından, bu suçların her biri, sadece vukubulduğu yerde değil, aynı zamanda 5'inci maddenin 1'inci paragrafının (b), (c) ve (d) fıkralarına göre yargı yetkisini tesis etmesi gereken devletlerin ülkelerinde de işlenmiş gibi işlem görecektir.

Madde 9 — Müşterek hava taşıma işletmeleri veya uluslararası işletme teşekkülleri tesis eden ve müşterek veya uluslararası tescile tâbi uçaklar işleten Akit Devletler, her uçak için yargı yetkisini kullanacak ve bu Sözleşme bakımından tescil edilen devlet sıfatını taşıyacak devleti, usulüne uygun olarak, aralarında tayin edecekler ve bu tayinden Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtını haberdar edecekler ve anılan teşkilât da keyfiyeti bu Sözleşmeye taraf olan bütün devletlere duyuracaktır.

Madde 10 — 1. Akit Devletler, 1. maddede belirtilen suçların işlenmesini önlemek amacıyla, uluslararası ve milli hukuka göre her türlü tedbir almaya çalışacaklardır.

2. 1'inci maddede belirtilen suçlardan birinin işlenmesi nedeniyle bir uçuş geciktiğinde veya kesintiye uğradığında, uçak veya yolcular ve mürettebat, ülkesinde bulunan Akit Devlet, mümkün olur olmaz yolcuların ve mürettebatın yollarına devam etmelerini kolaylaştıracak ve uçağı ve yükünü, gecikmeksizin, meşru sahiplerine iade edecektir.

Madde 11 — 1. Akit Devletler, bu suçlara ilişkin ceza kovuşturmalarında birbirlerine en geniş ölçüde yardım sağlayacaklardır. Her halükârda talepte bulunulan Devletin hukuku uygulanacaktır.

2. Bu maddenin 1. paragrafındaki hükümler, cezai konularda karşılıklı yardımlaşmayı kısmen veya tamamen düzenleyen veya düzenleyecek olan ikili veya çok taraflı diğer herhangi bir antlaşmanın doğurduğu yükümlülükleri etkilemeyecektir.

Madde 12 — 1'inci maddede belirtilen suçlardan birinin işleneceği inancında olan bir Akit Devlet, milli hukukuna uygun olarak, bu konuda sahip bulunduğu bilgileri 5. maddenin 1. paragrafında belirtildiğine inandığı Devletlere iletacaktır.

Madde 13 — Her Akit Devlet, aşağıdaki hususlarla ilgili olarak sahip bulunduğu herhangi bir bilgiyi, milli hukukuna uygun olarak mümkün olduğu kadar süratle Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilâtı Konseyine bildirecektir.

a) Suçun oluş şekilleri,

b) 10. maddenin 2. paragrafı uyarınca yapılan işlem;

c) Suçlu veya sanıkla ilgili olarak alınan tedbirler ve özellikle iade işlemlerinin veya diğer hukukî işlemlerin sonuçları.

Madde 14 — 1. İki veya daha fazla Akit Devlet arasında, bu Sözleşmenin yorumlanması veya uygulanması ile ilgili olarak çıkan ve müzakere yoluyla halledilemeyen bir anlaşmazlık, bunlardan

birinin isteği üzerine hakeme havale edilecektir.

Tahkim için istekte bulunulan tarihten itibaren altı ay içinde taraflar hakem heyetinin kuruluşu konusunda anlaşmaya varamazlarsa, taraflardan herhangi biri, Divanın Statüsü uyarınca yapılacak bir müracaatla anlaşmazlığı Uluslararası Adalet Divanına götürebilir.

2. Her Devlet, bu Sözleşmeyi imzalama veya onaylama veya Sözleşmeye katılma sırasında, kendisini bir önceki paragrafla bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Akit Devletler, böyle bir ihtirazi kayıt koyan Devlete karşı bir önceki paragrafla bağlı olmayacaklardır.

3. Bir önceki paragrafta göre böyle bir ihtirazi kayıt koymuş olan herhangi bir Akit Devlet, depoziter Hükümetlere bildirmek suretiyle, her zaman bu kaydı geri alabilir.

Madde 15 — 1. Bu Sözleşme, 8-23 Eylül 1971 tarihleri arasında Montreal'de yapılan Uluslararası Hava Hukuku Konferansına (Bundan böyle Montreal Konferansı olarak anılacak) katılan Devletlerin imzasına Montreal'de 23 Eylül 1971 tarihinde açık olacaktır. 10 Ekim 1971 tarihinden sonra, bu Sözleşme Moskova, Londra ve Washington'da bütün Devletler için imzaya açık olacaktır, tşbu Sözleşmeyi, bu maddenin 3. paragrafı uyarınca yürürlüğe girmeden önce imzalamayan herhangi bir Devlet, her zaman Sözleşmeye katılabilir.

2. Bu Sözleşme, imzalayan Devletlerin onayına tâbi olacaktır. Onay belgeleri ve katılma belgeleri, burada Depoziter Hükümetler olarak tayin edilen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetlerine tevdi edilecektir.

3. Bu Sözleşme, Montreal Konferansına katılan ve bu Sözleşmeyi imzalayan on Devlet tarafından onay belgelerinin tevdi tarihinden otuz gün sonra yürürlüğe girecektir.

4. Diğer Devletler için bu Sözleşme, işbu maddenin 3. paragrafında belirtildiği şekilde, yürürlüğe giriş tarihinde veya onay ya da katılma belgelerinden en sonuncusunu tevdi ettikleri tarihten otuz gün sonra yürürlüğe girecektir.

5. Depoziter Hükümetler, her imza tarihini, her onay veya katılma belgesinin tevdi tarihi, bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihi ile diğer hususları, işbu Sözleşmeyi imzalayan ve ona katılan bütün Devletlere derhal bildireceklerdir.

6. Bu Sözleşme, yürürlüğe girer girmez, Depoziter Hükümetler tarafından Birleşmiş Milletler Anayasasının 102. maddesi ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin (Şikago, 1944) 83. maddesi uyarınca tescil ettirilecektir.

Madde 16 — 1. Herhangi bir Akit Devlet, Depoziter Hükümetlere yazılı ihbarda bulunmak suretiyle, bu Sözleşmeyi feshedebilir.

2. tşbu fesih keyfiyeti, yazılı ihbarın Depoziter Hükümetler tarafından alındığı tarihten itibaren altı ay sonra hüküm ifade edecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen usulü veçhile Hükümetlerince yetkili kılınan ve aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Montreal'de, bindokuzyüzyetmişbir yılı Eylül ayının yirmi-üçüncü günü İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde her biri aynı derecede geçerli dört metin halinde ve üçer orijinal nüsha olarak düzenlenmiştir.